

Katedra: Religionistiky

Akademický rok: 2011/2012

Posudek školitele bakalářské práce

Pro: Radku Zemanovou

Studijní program: Filosofie

Studijní obor: Religionistika

Název tématu: **Pojem holocaust z pohledu religionistiky**

Předložená práce Radky Zemanové je svojí povahou spíše prací teoretickou a vhodně doplněnou o komparativní pohled. V předložené práci se autorka zabývá termínem *holocaust* v kontextu s užíváním pojmů *šo'a*, *genocida* a *porajmos*. Pro každý pojem si autorka zvolila příklad, na němž ukazuje jeho *užívání* a *charakteristické znaky*, kterými se jednotlivé historické události od sebe odlišují. Autorka v podstatě dochází k závěru, že zatímco mezi *genocidou* a *holocaustem* rozdíly existují (a užívání rozdílných *pojmů* pro tyto dvě události je zcela na místě), mezi *holocaustem* a *porajmos* nenacházíme rozdíly téměř žádné (s. 48), proto oba termíny v odborné literatuře často splývají, což dokazuje na užívání spojení *romský holocaust* (s. 21).

Autorka dále v práci uvádí, že pojmy *šo'a* a *holocaust* se v podstatě užívají jako *synonyma*, nicméně dodává, že skrze pojmy *šo'a* a *holocaust* se autoři odkazují na dvě různé věci, za prvé na *teologický výklad* jako Hospodinův hněv (trest) za hřích (Joel Teitelbaum); Boží absenci ve světě (Eliezer Berkowicz) nebo smrt Boha (Richard Rubenstein), a za druhé na *historickou událost* mezi léty 1939–45 (s. 16–17; s. 18–30). Na rozdíl od jiných autorů, kteří oba pojmy užívají ve svých pracích jako *synonyma* (Jehuda Bauer, Steven T. Katz). Paradoxně se jedná o ty autory, kteří zcela zjevně odmítají náboženský výklad *holocaustu*, čímž jinými slovy říkají, že *holocaust* je *vysvětlitelný*, protože se tohoto *masového vraždění* dopustili *konkrétní lidé*, v *určitém místě a čase*, jako Jehuda Bauer

(s. 32). Důvodem, proč tito autoři pojmy *šo'a* a *holocaust* nerozlišují, je tedy implicitní polemika proti náboženskému výkladu. Na tuto souvislost autorka už bohužel nepoukazuje. Naproti tomu stojí postoj Elieho Wiesela, který tvrdí na základě své vlastní zkušenosti, že *holocaust vysvětlitelný není*, nicméně dělá vše proto, aby holocaust vysvětlil, jak autorka už správně poznamenává (s. 31-32). Odtud logicky vyplývá, že musí existovat rozdíl mezi pojmy *šo'a* a *holocaust* a pojmem *porajmos*, protože autorka v souvislosti s tímto pojmem upozorňuje na *absenci náboženského výkladu* (s. 45). Tento nedostatek z hlediska obsahu v práci Radky Zemanové považují za nejzásadnější, protože se týká podstaty zadání práce a všechny další nepřesnosti například v komparaci s tím do jisté míry souvisí. Rovněž musím poukázat na autorčinu nedůslednost v části nazvané *Náboženské chápání šo'a* (s. 19), kde jsou zmíněny dva biblické verše, kde je hebrejský termín *šo'a* (שואה), přičemž ve verši Jr 8:19 se uvedený termín vyskytuje s jiným kořenem, jako *šo'at* (שועת).

Další výtky se týkají spíše formální stránky práce. Například některé strany práce připomínají „seznam“ citací (s. 14-15), namísto toho by stačilo uvést jen pár klíčových pasáží a zbylé vhodným způsobem parafrázovat nebo jiným způsobem zahrnout do textu práce tak, aby čtenář neměl pocit, že čte stranu citátů. Z méně závažných nedostatků zmiňme překlep u jména Abraham Herschel namísto správného Heschel. Poslední výtka se týká stylistické stránky práce, jako příklad uveďme větu ze závěru: „...*holocaust a porajmos mají více společných znaků než holocaust genocida Arménů*“ (s. 48).

Přes výše zmíněné výhrady je na práci Radky Zemanové jasně patrné, že byla napsána po soustředěném studiu pramenů (českých i cizojazyčných) a za použití solidní základny sekundárních zdrojů. Autorka mimo výše uvedenou výtku splnila zadání práce a proto její práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit *velmi dobře*.

V Praze 13. 8. 2012.

Mgr. Štěpán Lisý, M. A., Th. D.